

Parasiidid ja haigused

Toksoplasmoos - algloomatõbi

kaslaste haigus - vaheperemehed nt metskits, põder, jänesed, kodukitsed, lambad

peamiselt nakatutakse kaslase (nt kassi) ekskremendi kaudu, võib nakatuda ka saastunud vaheperemehe liha süües kui pole piisavalt kuumutatud - samuti mulla kaudu (porgand mullast)

Inimesel kerge palavik, lümfisõlmede suurenemine, halb enesetunne. Ohtlik rasedatele, eriti raseduse alguses. Võib kahjustada loodet, põhjustada aborti.

Väike ebamaksakaan

vaheperemehed maismateod, lisaperemehed sipelgad pärisperemehed põder, metskits (1-2% nakatunud), metssiga Teo rõgakuulike, mis lõhnalt-maitselt meeldib sipelgale. mind control - imiussivastne sunnib metsakuklase ronima rohukõrre otsa ja sinna tardma

Lihasetstitserkoos

Karnivoorides, nookpaelussi vastne Ulukmäletsejate siseorganite pinnal väiksed vedelikuga täidetud põiekesed - tsüstid. Leitud metskitsel ja -seal. Sisetemp >71kraadi, söödav. Võib ka kohe toorelt materjalilt maha lõigata.

Peenekaelaline tsüstitserk

karnivooride peensoole paeluss. 1-10 cm tsüstid (põiekesed) rasvikul ja maksa pinnal. metskits, põder, metssiga.

Alveokokk-paeluss

Põhiperemehed koerlased-kaslased (1.6% kährikutest) vaheperemehed närilised. maksal või rasvikul tsüstid Ohtlik ka inimesele (võib lõppeda ka surmaga). 10-15 aastaga tekib maksas tsüstide kogumik.

metssigade (või põtrade) kopsuuss

Ümaruss. Mulda songides vihmaussid, kelle sees vastsed Valgekollakas ümaruss, 1mm läbimõtt - 5 cm pikad Nakatunud kops ei ole tervelt roosa, vaid jäik, juustjaks, kollakas-valkjas, puhitunud või kokku langenud. Kops maha matta või põletada.

trihhinelloos - keeritsusstõbi

ümaruss, kiskjatel (kiskjatel ilves, hunt, rebane, segatoidulistel: karu, metssiga, kährik, mäger, **inimene**) Aktiivse verevarustusega lihastes (nt mälumislihases, keelelihas, diafragma, liigeste ümber lihased) kannavad edasi siirutajad - hiired-rotid. vastsed väiksed, silmale nähtamatud kapslid. Sisse süües maos laguneb lubikest vastse ümbert ja vastne liigub inimese soolde. 2 ööpäeva jooksul kasvab täiskasvanuks ja (emane) hakkab munema, isased peale paaritumist surevad. Emased 3-4mm, isased 2mm pikad. Munevad 1,5-2 kuud, umb paartuhat muna. neist 0.1mm pikkused vastsed, kes kantakse verrega laiali organismi, aktiivsetesse lihastesse. Seal jäävad paigale ja juba u 3 nädal pärast võtavad spiraalse kuju, edasi 6kuu jooksul tekib vastse ümber lihaskiht-kapsel, mis hakkab lubikestaga kattuma. sellel kujul võib vastne säilida kuni 30 aastat.

haiguse tunnused sarnased gripile. halb enesetunne, palavik, kõhuvalu, kõhulahtisus, südamepekslemine, higistamine, näo ja käte-jalgade turse - lisandub nõrkus ja peavalu. Võib ka mõni lihas valutada, olla nii valus et tekib spasm v halvatus.

Vastne hävib 2h keetes.ei hävi suitsutades ega soolates. külmutades -12, hävineb **enamus** vastseid 2 kuuga. -27 juures 36 tunniga - aga **mõned jäävad ka siis ellu**. Tuvastamiseks kõige kindlam (ka Eestis kasutatav) tehisseedemeetod.

Proovid - metssiga - vahelihas, esijala lihased, keelelihased - karu - vahelihas, mälurlihased, keelelihased - Ilves - jalalihased, mälurlihased, kõrva ja oimulihased minimaalsel 50g tükk erinevatest lihastest, kokku minimaalselt 150, soovitatavalt 200grammi. Iga tükk pakitakse eraldi ja kõik kokku koondpakendisse kokku, märgitakse peale mis prooviga tegu. Viiakse Veterinaar- ja toidulaborisse. Proov jahutatakse, külmutada ei tohi. Vastuse saab poole päeva jooksul. On **kohustus** teha proov inimtoiduks tarvitataivatest metssiga, karu, mäger, ilves. Positiivse vastuse korral loom koheselt viia põletamisele. AS Vireen lääne-virumaal.

kärntõbi ehk sarkoptoos

Ühes peremehes, ei ole vaja muid peremehi - tekitajaks süüdiklest. on peremeesspetsiifilised, võõrale peremeesliigile üle minnes, tekitavad lühiajalisi sügelemisi ent ei paljune. Peremehe nahas põhjustavad villid, koorikuid, karva välja langemist. Eluiga emasel 3, isasel 2 nädalat. Emane muneb naha sisse käikudesse 2-3 nädala jooksul kuni 50 muna. Vastsed kooruvad kiirelt

kiinid

ninakiin - ulukipetsiifiline, igal oma. parasiteerivad kiinivastsed, nina-kõrva uuretes v limakestal. Eestis leitud metskitsedel, punahirvedel, põtradel. Kimalaselaadne putukas, hallikas. paaritumine juuni-augusti lõpp, emase organismis munadest arenevad vastsed - kui lahti ei saa, hakkavad vastsed emast ennast sööma. Ehk peale paaritumist kiirelt otsib "oma" uluki (uriini või sõravahe lõhna järgi) - lendab nina ette ja pritsib vastseid ninasõõrmetesse ja suu juurde. vastsetel suukonksud, kaetud limaga. haakuvad konksuga kiirelt suu v ninasõõrme naha külge ja liiguvad sealt edasi ninaõõnsusse v suhu. Sinna jõudes hakkavad eritama sekreeti, mis lahustab limaskestast nahka, millega "puurivad" end limaskestast sisse, kus toituvad. toitumine-kasvamine kestab sügisest kevadsuveni. ogajätked kõhualla ja külgedele, mistõttu väga kõvasti kinni oma käigus. Vastse suurus limaskestast kuni 4cm'ni, jämedus 1 cm'ni. Tekitab peremeesloomale vaevusi. maksimum leitud eestis 19 vastset. Ninaõõnes tekib paistetust ja võib olla hingamisraskust. vastne kukub välja, nukkub kõhus - aastaks või kaheks.

lisaks ninakiinile ka nahakiin - munetakse vastsed uluki nahale, kuhu nad sisse puurivad - nahale jäävad väikesed muhud, mis on tipust avatud, avavuse sees justkui miskit liigub edasi-tagasi. Vastne hingab tagakehaga.

peremees näeb halb välja, karv tokerjas, köhib-aevastab.

marutaud

Lõpeb alati surmaga, elus kuni 15 päeva ka peale peremehe surma. peiteaeg 12-14 päeva, kuni 2 aastat. Nakkab süle kaudu, kas hammustusel või värskel haava kokkupuutel süljega. Nakatunud loom eritab nakkust juba 1-2 päeva enne tunnuste teket. Koduloomadele vaktsineerimine 1-2 aasta tagant Sümptomid - kaob hirm teiste isendite ees, tekib veekartus, sest tekivad kõrikrambid (ei suuda juua). jäsemete, alalõua, neelu ja/või silmalihaste halvatus On kas väga agressiivne või mitteartlik, loid, arg. Ei ole ravitav! Alati surmav! Diagnoositud korjused põletada. Alates 2013 eesti marutaudi vaba.

Linnugripp (H5N8, H5N1)

ägedalt kulgev uluk- ja kodulindude viirushaigus. nakatuda võib ka roojaga. põhiliselt hanel jt veelinnud, aga nakutavad ka kiskjalinnud - kakud, kullid, kotkad. leitud ka hüljestel, rebastel, metsseal. H5N6 põhjustanud ka inimsurmi Hiinas. Kui leida grupp surnud linde või röövlind, helistada PTAsse, mitte ise kokku korjama hakata. Kui lind kuulub I v II kaitsekategooriasse, siis teavitada ka Keskkonnaametit.

sigade aafrika katk (SAK)

Eestis esmalt 2014. 8 sept. valgamaal ainult kodu- ja metssead. Loomal kõrge palavik (41-42 c), sisemised verejooksud ja suurenenud lümfisõlmed. Peiteperiood 3-15 päeva. Haigustekitaja levib otse kontaktil looma või eritistega - võivad ka alapanu kaudu, farmis ka kärbesteparmudega. Säilib külmutatud lihas mitu aastat soolatud lihas ca aasta suitsutatud lihas ca 6 kuud mullas, pinnases 6 kuud, külmunud pinnases isegi kauem. korjuses 2 kuud. hävib kuumutamisel 71C juures 20 minuti jooksul Leitud surnud seast PTAd teavitada 6054767 - vaevatasu! SAKi vaba maa siis, kui 12 kuu jooksul pole SAKi ega antikehi leitud.

Jahihügieen